

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (final draft).

Viite:

Imppola, J. J. (2024). 1 mk 1866, uusi variantti löydetty - jälleen uusi 6/9 "mutaatio". *Numismaatikko*, 60(1), 29–31.

Jorma J. Imppola, SeAMK

1 mk 1866, uusi variantti löydetty – jälleen uusi 6/9 “mutaatio”

Suomen numismatiikassa tuntuu numeroilla 6 ja 9 olevan erityisesti markkakauden parin ensimmäisen vuosikymmenen ajan rahoissa mielenkiintoinen yhteys, mikä johtuu pääosin siitä, että rahojen valmistusprosessiin sisältyi vielä tuohon aikaan merkittävästi käsityönä toteutettua meistien kaiverrusta.

Meistit, joilla rahoihin lyödään niiden kuviot, ovat ensinnäkin kulutustavaraa, ja niitä tarvittiin lukuisia yhden vuoden tai tuotantoerän aikana, ja koska niiden valmistus oli pikkutarkkaa käsityötä, ei pieniltä eroilta meistien kaiverruksissa ei voitu välttyä. Tämän vuoksi löytyy erityisesti vuosien 1865, 1866 ja 1867 rahoista hyvin runsaasti erilaisia variantteja. Ja koska arvo- ja tunnuspuolten meistit eivät välttämättä kestäneet tuotannossa yhtä kauaa hajoamatta, on myös arvo- ja tunnuspuolten meistivariaatioiden välillä lukuisia kombinaatioita.

Meistien kaiverrus oli työlästä ja suurta tarkkuutta vaativaa työtä, minkä vuoksi ehjää meistiä ei myöskään haluttu hukata, vaikka vuosiluku vaihtuikin. Tällöin oli hyvinkin houkuttelevaa korjailla edellisen vuoden arvopuolen (jossa vuosilukukin oli) meistin vuosilukua vastaamaan käytössä tarvittavaa. Hyvin tuttuja ovatkin vuoden 1866 rahat, joiden vuosiluku oli tehty muuttamalla vanhan arvopuolen meistin vuosiluvun numero 5 numeroksi 6. Näitä esiintyy vuoden 1866 1 ja 10 pennin kuparirahoissa sekä 25 pennin, 1 markan ja 2 markan hopearahoissa.

Kuparirahojen päällekaiverruksista toimii hyvänä esimerkkinä seuraavan Kuvan 1 melko yleinen 10 pennin variantti 1866/65.

Kuva 1. 10 penniä 1866 vuosilukuvariantin 1866/5 havainnekuva, jossa alhaalla keskellä arvo puolen vuosiluvun osasuurenus, jonka viimeinen numero 6 on kaiverrettu vanhan numeron 5 päälle. Numero 5 näkyy osasuurenoksessa numeron 6 alta varsin selkeästi. Kuvan muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Tavallisin 1866/65 variantti esiintyy 2 markan rahoissa. Oikeastaan on liki mahdotonta löytää 2 markan rahaa vuodelta 1866, jossa viimeinen 6 olisi täysin ”puhdas”.

Ku

va 2. 2 markkaa 1866/65 vuosiluvun viimeisen numeron 6 vertailua. Ylempänä tavallinen variantti,

jossa viimeisen numero 6: ”niskassa” kello 11:ssä näkyy numeron 5 vasen yläkulma. Alempana variantti, jonka viimeisen 6:n alta näkyy numeron 5 koko lippa. Havainnepiirroksessa näkyvät 5:n osat keltaisella värillä. Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Mielenkiintoisen kategorian muodostavat virheellisesti kaiverretut yksityiskohdat, joita on sitten korjailtu. Tyypillinen esimerkki on numero 6 tai 9, joka on vahingossa kaiverrettu ylösalaisin. Tämä virhe on varsin ymmärrettävä, kun muistetaan, että meistin kuviot on kaiverrettu peilikuvana varsinaiseen rahaan verrattuna. Numeroita 6 tai 9 esiintyy sekä vuosiluvuissa (esimerkiksi 1864 – 1869, 1879) että 1 markan tunnuspuolen kehäkirjoituksessa 94,48 KAPPALETTA..).

Tunnuspuolen numeromerkinnän 6/9 virhekaiveruksesta olenkin jo kirjoittanut aiemmin.

Kuva 3. 1 markka 1866 varianttirahan tunnuspuolen numeromerkinnän havainnekuva. Erehdyksessä kaiverrettu numero 6 on korjattu päällekaivertamalla numeroksi 9. Kuva Jorma J. Imppola, SeAMK.

Sama virhe esiintyy myös vuoden 1869 1 pennin kuparirahan vuosiluvussa, mutta tällä kertaa voi myöskin kyse olla vanhan vuoden 1866 arvo puolen meistin kierrättämisestä.

Kuva 4. 1 penni 1869, vuosilukuvariantin 1869/6 havainnekuva, jossa alhaalla oikealla arvopuolen vuosiluvun osasuurennus, jonka viimeinen numero 9 on kaiverrettu erehdyksessä väärin kaiverretun numeron 6 päälle. Numero 6 näkyy osasuurennoksessa numeron 9 alta varsin selkeästi.. Huomatkaa myös viimeisen numeron ja reunahelmen välinen meistihalkeama, Kuvien yhdistely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Tämä samainen korjausvariantti esiintyy myös todellisessa suurharvinaisuudessa, eli 10 markan kultarahassa vuodelta 1879, joissa viimeinen numero 9 on kaiverrettu virheellisen numeron 6 päälle.

Kuva 5. 10 markkaa 1879/6 havainnekuva, jossa alhaalla keskellä arvo puolen vuosiluvun osasuurennus, jonka viimeinen numero 9 on kaiverrettu erehdyksessä väärin kaiverretun numeron 6 päälle. Tässäkin tapauksessa numero 6 näkyy osasuurennoksessa numeron 9 alta varsin selkeästi. Kuvien käsittely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Mutta sitten itse asiaan. Kyseinen korjausvariantti on nyttemmin löytynyt myös vuoden 1866 yhden markan hopearahan vuosiluvusta. Keräilijäkollegani Mika Nevanperä osti huuto.net kauppapaikalta viime elokuussa 1 markan hopearahan vuodelta 1866, ja rahan läheisempi tarkastelu paljasti jotain ennen tuntematonta. Rahan vuosiluvun 1866 ensimmäinen numero 6 on ilmiselvästi kaiverrettu numeron 9 päälle.

Raha on muutoin hyvin tavallinen tyyppi, jossa on sekä arvo- että tunnuspuolella 88 reunahelmeä ja sen arvo puolen tammenlehvissä on rosoiset reunat.

Kuva 5. 1 markka 1866/96 havainnekuva, jossa alhaalla keskellä arvo puolen vuosiluvun osasuurennus, jonka ensimmäinen numero 6 on kaiverrettu erehdyksessä väärin kaiverretun numeron 9 päälle. Tässäkin tapauksessa numero 9 näkyy osasuurennoksessa numeron 6 alta varsin selkeästi. Kuvat Mika Nevanperä, kuvien käsittely ja muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Päällekaiverrus näkyy erittäin hyvin seuraavassa osasuurennoskuvassa.

Kuva 6. 1 markka 1866/96 arvuolen vuosiluvun osasuurennus, jonka ensimmäinen numero 6 on kaiverrettu erehdyksessä väärin kaiverretun numeron 9 päälle. Kuva Mika Nevanperä, kuvan muokkaus Jorma J. Imppola, SeAMK.

Variantin ilmitulon jälkeen olemme minä, Mika ja useat tuttavani yrittäneet löytää toista kappaletta – turhaan. Yli 700 läpikäydyn vuoden 1866 hopeamarkan jälkeen on kuvan raha yhä ainoa tunnettu, eli kyseessä on todella harvinainen variantti. Eli jälleen kerran on syytä ottaa luuppi kouraan ja tehdä tutkimusta. Jos joku lukijoista löytää rahan kyseisellä variantilla, pyydänkin ottamaan yhteyttä ja mahdollisesti lähettämään kuvan siitä osoitteeseen jorma1964@gmail.com.